

Kommentar til Landsplanredegørelsen 2002

Landsforeningen Af Landsbysamfund sender hermed sin kommentar i foroffentlighedsfasen til Landsplanredegørelsen 2002.

Temaet er godt og jordnært, et Danmark i balance, og med henvisning til de forklarende afsnit, både fra regeringsgrundlaget "Vækst, velfærd - fornyelse" og til brødtekstens afsnit 2 side 2, kommer dette indlæg i debatten.

Denne kommentar deles i tre dele.

1. En overordnet kommentar til statens tilstedeværelse i hele landet.
2. En kommentar til amternes rolle.
3. En kommentar til kommunernes placering i rollefordelingen i landet.

En overordnet kommentar til statens tilstedeværelse i hele landet

På trods af temaet Et Danmark i balance, og af af Indenrigsministeriets "Vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag" som begge værdsættes af Landsforeningen Af Landsbysamfund, må vi ved hvert lovforslag som ikke kommer fra Indenrigsministeriet se, at det, der sker er en nedskæring i statslige arbejdspladser i landets udkanter og dermed en styrkelse af den eksisterende ubalance. På Bornholm alene var der i marts 2002 forsvundet 78 statslige arbejdspladser siden regeringen trådte til. Kilde borgmesteren i Nexø, Annelise Molin ved Indenrigsministeriets Landdistriktkonference.

Landsforeningen Af Landsbysamfund vil hermed opfordre til at Landsplanredegørelsen tager en proaktiv holdning i arbejdet for flere statslige arbejdspladser ude i landet, som et enigt folketing stod bag i marts 2001. Vi er af den klare opfattelse, at statens arbejdspladser er en opbakning til udkanter og deres virksomheder, undervisningsinstitutioner og generelle serviceniveau. Ikke kun fordi de statslige arbejdspladser støtter økonomien lokalt ved at skaffe statslige lønninger, men også fordi de amtslige, kommunale og private arbejdspladser med behov for højere uddannelser lettere finder både læger, gymnasielærere og civilingeniører f.eks. hvis ægtefællen med lignende høj uddannelse også har mulighed for arbejde.

Flere lovforslag siden december 2001 har virket i den modsatte retning, nemlig ved at udhule indtjeningen ved statslige arbejdspladser eller statsligt støttede arbejdspladser i landets udkanter. Man kan ikke i de tyndt befolkede områder se skovarbejdere blive fyret, grønne guider få deres arbejdstilskud stoppet, se Energi- og Miljø-kontorerne og folkeoplysningen med AMU, daghøjskoler o.lign blive beskåret uden at føle, at udkanterne hermed er udsat for nedbrydning snarere end opbyggelse. Set fra vor side i Landsforeningen Af Landsbysamfund bør der lægges meget stor vægt på det arbejde, som det nye Tværministerielle, koordinerende Udvalg skal udføre med koordination af tiltag i/for landdistrikterne.

Med henvisning til spørgsmålene på side 3 og 5 i ministerens oplæg til debat om Landsplanredegørelsen og til kortene på side 3 og 4: En simpel måde at balancere udviklingen og statens tilstedeværelse i hele landet kunne være at sætte kræfter ind for

arbejdspladstilvækst i de hvide områder på kortet. Når først staten har understreget alvoren i ordene i regeringens grundlag om "gode og ligelige levevilkår uanset hvor i landet man bor" ved selv at sørge for arbejdspladser af alle slags i de hårdest ramte egne (de hvide), så vil virksomhederne følge trop, og regeringen vil have tilstræbt ?at den regionale udvikling på langt sigt fører til mindre ulighed i service, beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne.? Citat fra side 2, regeringsgrundlaget.

Landsforeningen Af Landsbysamfund vil hermed opfordre Miljøministeren til at vende tingene på hovedet til gavn for landdistrikter og udkanter:

* Der skal fokuseres på sundhed for alle snarere end sygehuse.

* Der skal flyttes statslige arbejdspladser ud i landet i stærkt tempo, hvis den spinkle balance skal stabiliseres. Det gælder f.eks. kaserner, som ved placering i Jylland og på Bornholm har meget mere øveområde og giver de eftertragtede statslige arbejdspladser i egne, der virkelig trænger.

* Der skal sikres folkeoplysning og voksenundervisning selv i de små kommuner. Ikke skæres væk. Det er de svage, som styrkes ved voksenundervisning.

* Der skal sikres uddannelsespladser og ? institutioner i alle egne af landet.

* Forskning i mange forskellige emner skal ud hvor det er relevant: Havbiologi til Hanstholm og Hirtshals, men mange biologer, en stærk satsning. Vedvarende Energi skal støttes i at udvikle sin forskning bort fra Risø og ud til Sydthy.

* Konsekvensundersøgelser af hvad det har betydet at det toldfrie salg blev lukket, og en aktiv indsats for at skaffe andre "statsstøttede virksomheder" som daværende økonomiminister Marianne Jelved kaldte det toldfrie salg.

* Udlændingestyrelsen ud i statsamterne så hurtigt som muligt, efter fhv. indenrigsminister Karen Jespersens oplæg til hvilke statslige arbejdspladser, det ville være logisk at flytte ud i landet.

Om IT

* Landsforeningen Af Landsbysamfund ved af egen erfaring gennem mange år, at fjernarbejdspladser fungerer, og at det kan lade sig gøre at arbejde og kommunikere til og fra møder uanset hvor i landet de foregår - især hvis rejsen foregår med tog. Vi vil derfor stærkt opfordre ministeren til at tage denne dimension med ind i Landsplanredegørelsen, at IT-arbejdspladser bliver styrket, ikke kun som rene IT-udviklingsarbejdspladser, men også som de nye muligheder, som IT har givet os alle ved sin store effektivitet. Med andre ord skulle det lige så godt kunne lade sig gøre at have afdelinger, styrelser, departementer og kontorer liggende på Bornholm, Lolland, Vestjylland og Ærø f.eks. Det vil dog kræve en stærk politisk beslutning at føre det ud i livet. Det er før set, at et relevant kontor, Ø-kontoret, blev foreslået flyttet til en ø, men at personalet ikke var interesseret. Set fra vor side må arbejdet så overgå til dem, der er interesseret, og just heri kunne der ligge en ændring i balancen af statens tilstedeværelse i hele landet.

En kommentar til amternes rolle.

Landsforeningen Af Landsbysamfund arbejder for udvikling i landdistrikter og udkanter, for menneskers medvirken til udvikling og tilstedeværelse over hele landet med rimelig adgang til service og arbejde. Landskaberne er med i denne udvikling. Vi anser det for væsentligt, at f.eks. gylletanke til landsbynære landbrug kan flyttes ud på de marker, som skal bruge næringen. I forbindelse med arbejdet med husdyr ser vi gerne at den nyeste teknik bruges. Røranlæg til fremføring af gyllen, nedfældning af gyllen i markerne, flere

biogasanlæg og flere udluftningsanlæg i specielt svinefabrikkerne.

Landets amter spiller efter vor mening i Landsforeningen Af Landsbysamfund en vigtig rolle for det største såvel som for de mindste i samfundet.

* Det største er selvfølgelig landskabet. Landsforeningen Af Landsbysamfund er enig med miljøministeren i størstedelen af forslaget til ændringer af Planloven, men ønsker klart at sikre balancen i brug af det åbne land og i antallet af storcentre, som også forrykker balancen i den eksisterende struktur. Alle kommuner skal ikke have mulighed for at oprette storcentre og alle kommuner skal ikke kunne udlægge en hvilken som helst del af det åbne land til udvidelse af eksisterende byer.

* De mindste er de børn, de psykisk syge og de handicappede, som kommunerne ikke har økonomi til og personale til at sikre en forsvarlig pasning og udfordring i uddannelse. I vort velfærdssamfund må nogen på rimeligt lokalt niveau kunne tage stilling til og udføre hvervet med tilsyn og visitering, så det ikke afhænger af kommunens økonomi og budgetposter.

* Vejnettet er også afhængigt af et overordnet opsyn, men ikke kun på statsniveau. Den lokale viden om egnen er vigtig i den sammenhæng.

* Landsforeningen Af Landsbysamfund ønsker at staten støtter amternes mulighed for nytænkning på sundhedsområdet parallelt med støtten til sygehusenes ventelister.

En kommentar til kommunernes placering i rollefordelingen i landet.

Kommunerne er så trængt økonomisk nu, at der lukkes kommunale institutioner, som man ikke havde tænkt sig.

* En ny bølge af skolelukninger og nedskæringer er i gang. Det bør konstateres, også fra miljøministeriets side, at landsbyskoler ikke kun er bygninger i hvilke der foregår undervisning. De små skoler er garanter for tilflytning til lokalsamfundet, fordi de står for kulturelle tiltag og medvirker til at der er et vist uddannelsesniveau blandt de voksne i lokalsamfundet. Skolerne er ikke bare undervisningssteder, de er også kulturelle centre for byens aktiviteter. Med nedlæggelsen af folkeskoler i landsbyerne beskæres kulturen i landsbyerne. Det burde være en kulturpolitisk overvejelse om det skal ske. Med de kommentarer, som vi allerede har skrevet om arbejdspladser i hele landet og industriens og sundhedsvæsenets besvær med at få uddannet personale i udkanterne, er det givet, at lærernes rolle er stor lokalt - ligesom præstens er det.

Med den trængte økonomi, som kommunerne oplever for tiden trods ringe arbejdsløshed, er det væsentligt at understrege, at kommunerne ikke uden kompensation kan pålægges flere ansvarsområder.

* Mange kommuner vil føle sig fristet til at oprette storcentre hvis de selv har zonekompetencen. Det vil være til ugunst for alle, der ikke selv har bil, fordi dagligvarebutikkerne vil forsvinde hurtigere end befolkningen kan nå at tilvænne sig den nye struktur. Især vil det gå ud over kommunernes budgetter for de ældre, som de vil skulle sørge for friske dagligvarer til fra et stadig fjernere liggende handelssted.

* Dette kunne føre til øget koncentration af ældre i specielle områder med dagligvarehandel, tilsvarende behov for nye ældreboliger og dermed følgende investeringer. Det frie valg af bosted ville dermed forsvinde, og centraliseringen være endnu stærkere - især for denne gruppe af befolkningen.

* Landsforeningen Af Landsbysamfund anser det for værende af stor betydning, at lovgivningen omkring lukkeloven og zonekompetencen vedr. dagligvarebutikker kun ændres efter seriøst arbejde med regionale og lokale konsekvenser af den lovgivning.

Set fra en kommunal synsvinkel har det stor betydning, at de lokale kræfter får mulighed for og støtte til egne initiativer. Derfor har det over hele landet haft stor betydning, at staten har haft puljer og fonde som kunne søges til initiativer lokalt af foreninger. Mange arbejdsopgaver klares med den halve udgift, når det er lysten og det frivillige arbejde, der driver værket.

* Byfornyelsesmidlerne har haft stor betydning i kommunerne. Det er ønskeligt, at staten fortsat støtter bygningsforbedringer, som baseres på lokalt ønske og initiativ.* På samme måde kan store anlægsudgifter spares, hvis f.eks. de decentrale vandforsyninger sikres rent vand der, hvor der måtte opstå problemer. Mange kommuner kræver hellere tilslutning til en nok så lang vandledding end de bistår brøndejeeren i at sikre den rene vandforsyning. * Spildevand og rensningen af det er også en arbejdsbyrde, som kommunerne kunne dele med de enkelte husstande på mere konstruktiv måde. Der er nu foretaget så megen forskning i selv bærende løsninger for biologiske renseanlæg, at det samfundsøkonomisk ville være en god investering at støtte disse anlæg hellere end tvinge indbyggerne på lange, dyre anlæg af kloakforsyning, hvis en anden type anlæg kunne klare situationen. Det er i statens såvel som i de enkelte kommuners interesse, at vandforsyningen forbliver decentral, og efter Landsforeningen Af Landsbysamfunds mening, er det staten, der ved en vandpulje til både drikkevand og spildevand kan hjælpe kommunerne med at sikre forsvarligheden og rentabiliteten i begge dele.

Der er ingen tvivl hos os i Landsforeningen Af Landsbysamfund om at statslige rammer for lokalt initiativ, både strukturelt og økonomisk, giver en mangedobling af de investerede midler og kræfter.

På vegne af Landsforeningen Af Landsbysamfund,
Barbara Diklev, bestyrelsesmedlem og redaktør.
Nørvad 4, Nysum
9610 Nørager
98 56 93 93
e-mail barbar@lal.dk